

Un moment de debilitat

LLUÍS QUINTANA TRIAS*

L'octubre de l'any 1971, Joan Fuster va publicar a *Serra d'Or* un article a propòsit de l'escàndol causat pel Premi Sant Jordi de l'any anterior, atorgat a Josep Maria Sontag per *Nifades*, que havia resultat ser un plagi. Fuster comentava la possibilitat que a la història de la literatura es perpetuïn possibles enganys, i la poca transcendència que això tenia. Per exemplificar-ho, narrava una broma que havia gastat Albert Manent a un jurat d'un premi de poesia, on havia presentat un llibre de sonets a nom de Joan Fuster. El fals autor havia guanyat el premi i un cendrer. Fuster s'havia quedat el cendrer i no havia desmentit mai l'engany, tot i que a l'època no solia escriure sonets. I afegia: "Si mai reedito les meves versificacions de joventut, hi inclouré els apòcrifs de Manent: l'Albert sempre ha escrit millors versos que jo".

El cas és que Fuster va reeditar alguns dels seus poemes a *Set llibres de versos*, a Tres i Quatre, el 1987; era el moment de complir la seva promesa. Al pròleg, el poeta es fa, previsiblement, el desmenjat: no l'acaben de convèncer els seus versos i

no vol pas reeditar-los tots. Molts van ser compostos des d'una ignorància tremenda de la literatura catalana contemporània. Quan va començar a escriure, diu, ni ell ni els altres poetes valencians del moment no coneixien gairebé res de poesia catalana: "Per expressar-ho ràpidament: ignoràvem Josep Carner. És una forma emblemàtica de formular el tema". Sembla clar que, amb aquests precedents, pocs sonets deuria escriure Fuster, que, com ell mateix, explica, s'interessava per d'altres autors i d'altres formes poètiques; un dels seus primers llibres s'obre amb una cita en anglès, treta d'una edició bilingüe francesa. Però és que la cita és de Louis Armstrong! No gaire carnerià, doncs; potser més aviat espriuà.

En un altre lloc, Fuster, entrevistat per Enric Sòria, explica que en una de les primeres ressenyes que li van fer a la seva poesia, Carles Salvador "parlava de la bona influència que (jo) havia rebut de Carles Riba". I afegeix: "El meu problema va ser, l'endemà, buscar per les llibreries de nou de València un llibre de Riba, per veure què feia aquell senyor". Ens trobem, doncs, davant d'un doble apòcrif: uns sonets fusterians que no són de Fuster i uns poemes ribians d'algú que no ha llegit mai Riba.

Examinem, però, *Set llibres de versos*. Hi ha llibres de joventut: *Ales o mans*, per exemple, datat de quan Fuster tenia 20 anys, on hi ha un sonet, "El matí i tu". També hi ha cinc sonets a *Terra en la boca*, Fuster tenia 31 anys. En total, doncs, sis sonets.

Són de Manent? No ho sembla: resulten bastant coherents amb la resta del conjunt. Podria ser, és clar, que Manent hagués sabut adaptar els apòcrifs a la resta de la producció que a l'època estava escrivint el seu amic, o bé que Fuster hagués bastit, al voltant dels poemes aliens, tot un llibre de poemes on quedessin camuflats. Caldria fer una investigació: Fuster va editar els llibres abans o després de l'engany? L'èxit de l'engany el va obligar a editar poemes per no posar en un compromís el seu amic? Podríem seguir amb aquest joc, però ja sembla clar que pocs poden creure que cap d'aquests poemes sigui de Manent. Ja es veu on vull anar, em sembla: Fuster, l'any 1987, era un autor respectable i no es va atrevir a prosseguir l'engany amb què havia amenaçat més de quinze anys abans. Va dubtar a fer-ho, en el moment de publicar les seves "versificacions de joventut"? Em plau de pensar-ho i em desplaï no saber fer unes reflexions, ben fusterianes, sobre les obligacions que contrauen els homes quan esdevenen importants.

* Professor de la Facultat de Ciències de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona.